

Antonio Pehar

Političko pelcovanje Bosne

Hrvatska je zapela u europskom labirintu birokratske nesnalažljivosti pa smjerno i ponizno u „fazi čekanja“ vjeruje u skoro pritjecanje očekivanih doza cjepiva – tako vjera i nada umjesto da vode rješenju postaju temelj utjehe. Istodobno, Srbija za koju se početkom godine mislilo da do cjepiva neće doći sve do jeseni trenutno ima cijepljenu trećinu populacije. A, Bosna i Hercegovina niti je pribavila cjepivo, niti počela organizirati cijepljenje stanovništva.

NAVRŠILA se puna godina dana od kada su svi odnosi na planeti Zemlji uvjetovani pa i diktirani širenjem Covid pandemije. Isprva zdravstveni problem poprimio je karakteristike kojeg su ga producirale u sredstvo kreiranja i drastične promjene ukupnih društvenih odnosa današnje civilizacije – poznato kao „novo normalno“. Uvedene epidemiološke mjere s ciljem zaštite stanovništva od Covid virusa uspjele su spustiti barijere i u psihama ljudi pa sve do međunarodnih granica. Može se reći da su mutaciju početnog Covid-19 virusa u različite sojeve ubrzo uspjele pratiti i različite manipulacije koje su utjecale na ekonomska i politička gibanja diljem globusa. Početno nepoznavanje naravi virusa i samim tim neznanje o tomu kako ga spriječiti u širenju i kako liječiti zaražene ljude – kao i svako neznanje – bilo je rodno mjesto manipulativnih ideja s ciljem korištenja (ne)prilike radi stjecanja nekog probitka ili dobiti ili bilo kakvog nadjačavanja kako među društvenim skupinama tako i na globalnoj političkoj i ekonomskoj ravni.

Teško se upuštati u kvalitetnu analizu nadjačavanja moćnih oko pronalaska, zatim proizvodnje i potom plasmana spasonosnog cjepiva danas ili već sutra i lijeka za ovu pošast od bolesti, ali se možemo spustiti u naš mikrokozmos i sagledati kako se u njemu zrcale upravo predstavljene manipulacijske silnice „političkih igara“. Hrvatska je zapela u europskom labirintu birokratske nesnalažljivosti pa smjerno i ponizno u „fazi čekanja“ vjeruje u skoro pritjecanje očekivanih doza cjepiva – tako vjera i nada umjesto da vode rješenju postaju temelj utjehe. Istodobno, Srbija za koju se početkom godine mislilo da do cjepiva neće doći sve do jeseni trenutno ima cijepljenu trećinu populacije. A, Bosna i Hercegovina niti je pribavila cjepivo, niti počela organizirati cijepljenje stanovništva. Eto, tako se u ovom mikrokozmosu oslikava situacija s imunizacijom stanovništva u cijelom svijetu!

I kako se svjetska situacija s cijepljenjem reflektira na „igre prijestolja“ u političkom smislu, svojevrsna preslika tih „igara“ se može promatrati i u ovom našem mikrokozmosu. „Igru“ je započeo srbijanski predsjednik Aleksandar Vučić koji je iznenada i ničim izazvan odlučio donirati 10.000 doza cjepiva Federaciji BiH. Ova donacija je uslijedila nakon što je mjesec dana ranije nešto manju količinu predsjednik Vučić poklonio entitetu Republika Srpska. Bilo

Zapravo, dijeleći Bosni sadaku politički se osepapio upravo srbijanski predsjednik Aleksandar Vučić. Tom je prilikom dogovoren summit Bosne i Hercegovine i Srbije koji bi se uskoro trebao održati i na kojem bi se trebala raspraviti sva otvorena pitanja između dviju država.

n

bi zlonamjerno isticati kako je Federaciji BiH donirano cjepivo Astra Zeneca čija se kakvoća djelovanja trenutno u svijetu problematizira. No, neizbježno je primijetiti kako srbijanski predsjednik Vučić upravo donacijama cjepiva politički mekano „cijepa“ Bosnu i Hercegovinu – i vremenski i prostorno. Vremenski, jer prioriteto donira entitet Republiku Srpsku za koju nikada ne propušta javno jasno naglasiti koliko je voli. Tek sa odmakom od mjesec dana stigla je i donacija cjepiva za drugi entitet Federaciju BiH. Možda ovakvo tumačenje može izgledati i zlonamjerno, ali ono bi se sigurno moglo takvim okarakterizirati da Aleksandar Vučić nije propustio upozoriti Milorada Dodika, trenutno člana Predsjedništva BiH iz RS-a na njegove glasne najave tijekom nedavnog zasjedanja entitetskog parlamenta o mogućem provođenju referenduma o odcjepljenju tog bosanskohercegovačkog entiteta. Predsjednik Vučić je to propustio učiniti, ali su to učinili veleposlanici Kvinte (SAD, Velika Britanija, Francuska, Njemačka, Italija i predstavnik EU). Upozorenje je odmah i to telefonskim pozivom Miloradu Dodiku uputio i američki izaslanik za ove prostore Matthew Palmer naglasivši mu potrebe unutarnje reforme u Bosni i Hercegovini – kako ograničenih ustavnih promjena, tako i promjena u izbornom procesu radi zadovoljenja svih demokratskih standarda a koje su uputile i presude Europskog suda kao i domaćeg Ustavnog suda.

Na poklonjenje tom i takvom Aleksandru Vučiću u pratnji Milorada Dodika prilikom dovoženja donacije cjepiva stigli su i druga dva člana kolektivnog šefa države Šefik Džaferović i Željko Komšić. Komentirajući Vučićevu sadaku Željko Komšić je PR-ovski ispravno izjavio da je spreman na sve ako će biti spašen i jedan život. Međutim, gledajući politički to nikako ne može biti ispravan odgovor člana Predsjedništva BiH s obzirom na ulogu same institucije Predsjedništva te obveza i dužnosti njegova tri člana. Zapravo, dijeleći Bosni sadaku politički se osepapio upravo srbijanski predsjednik Aleksandar Vučić. Tom je prilikom dogovoren summit Bosne i Hercegovine i Srbije koji bi se uskoro trebao održati i na kojem bi se trebala raspraviti sva otvorena pitanja između dviju država. Međutim, po načelu „širi kolo Kozaračka lolo, što je veće bolje se okreće“ sin Potkozarja Milorad Dodik poveo je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na susret sa turskim predsjednikom Recepom Tayyipom Erdoğanom koji je također odlučio dati Bosni i Hercegovini pomoć u vidu donacije od 30.000 doza cjepiva – istina ne precizirajući o kojem se cjepivu točno radi. Držeći prodike o konačnom krah liberalne demokracije u svijetu, te nazivajući

Jednostavno se treba upitati zašto bi Rusija pomagala Bosnu i Hercegovinu da bude funkcionalna država ako je deklarirani prioritet Bosni i Hercegovini ulazak u EU i NATO.

Nikako nije dobro kad se predstavnici dvaju naroda u Bosni i Hercegovini dogovaraju bez trećeg. Tako nije dobro ni sadašnje zbližavanje hrvatskog lidera Dragana Čovića i Milorada Dodika kao lidera Srba u BiH, a za primjer im treba poslužiti tzv. historijski sporazum kojeg su Adil Zulfikarpašić i Muhamed Filipović još 90-tih spRTLjali sa predstavnicima Slobodana Miloševića.

predsjednika Erdogana velikim liderom koji gradi odnose tolerancije i razumijevanja Milorad Dodik je utvrdio ranije predloženi projekt gradnje autoceste Sarajevo-Beograd i to kroz dva kraka. Predsjednik Erdoğan je na to dodao spremnost sve potrebno učiniti da BiH dobije (osim ovih 30.000 doza cjepiva!) priključak na plinovod „Turski tok“ kojega je njegova zemlja izgradila u suradnji s Rusijom. Završno je poentirao Milorad Dodik koji je „proširio kolo“ sudionika koji bi se bavili stanjem u regiji predloživši uspostavu kvadrilaterale BiH-Srbija-Turska-Rusija.

Je li se Predsjedništvo BiH uhvatilo u sitno kolo i koje to delije sitno kolo do kola igraju do Stambola?! Ili, jednostavnije – ima li Predsjedništvo BiH iste prioritete kao Zapad? Ovdje treba naglasiti da je već odavno primjetna destruktivna uloga Rusije u regiji. Jednostavno se treba upitati zašto bi Rusija pomagala Bosnu i Hercegovinu da bude funkcionalna država ako je deklarirani prioritet Bosni i Hercegovini ulazak u EU i NATO. Ili recimo ukoliko bi se riješio Kosovski čvor u toj priči više ne bi bilo mjesta za rusku ulogu. Odavno je poznata ruska aspiracija za izlazak na južna toplu mora. U tom kontekstu zanimljivo je primijetiti da jedino Neum kao bosanskohercegovački izlazak na Jadran predstavlja još jedinu točku u Sredozemlju od Turske do Gibraltara koja nije u NATO paktu. Domaći politički lideri svakako bi trebali uskladiti svoje političke ciljeve sa Zapadom, ali ne samo deklarativno. Oni moraju postići stvarni konsenzus. Nikako nije dobro kad se predstavnici dvaju naroda u Bosni i Hercegovini dogovaraju bez trećeg. Tako nije dobro ni sadašnje zbližavanje hrvatskog lidera Dragana Čovića i Milorada Dodika kao lidera Srba u BiH, a za primjer im treba poslužiti tzv. historijski sporazum kojeg su Adil Zulfikarpašić i Muhamed Filipović još 90-tih spRTLjali sa predstavnicima Slobodana Miloševića. Jednostavno „ofsajd igra“ ne može iznjedrati pobjedu, jer iako politika jest natjecanje ideja i programa, ipak mora postojati temeljni politički dogovor o zajednici koja čini državu.

Konsenzus već pada na ulozu Visokog predstavnika (OHR). Srpski lider u BiH Milorad Dodik traži ukidanje OHR-a jer u njemu vidi kočničara reformi u Bosni i Hercegovini. Interesantno je, ali zbog svoje kontradiktornosti, da se isti Dodik zalaže za strogo poštivanje Dejtonskog mirovnog sporazuma koji je predvidio institut OHR-a. A u pozadini opstrukcije djelovanja Visokog predstavnika treba opet vidjeti ruske prste. Svi uskoro očekuju dolazak novog Visokog predstavnika u osobi Christiana Schmidta. Međutim, to uopće nije gotova stvar, jer ne postoji stvarna suglasnost Rusije za njegov izbor. Upravo je ruski

I na kraju, opetovano se govori kako je Dejtonski sporazum prekinuo rat u Bosni i Hercegovini, pa se pitamo je li siguran mir koji trenutno vlada ili je pak riječ o primirju. Jer, na Balkanu oružje šuti ali se i gomila.

veleposlanik u Beogradu Aleksandar Bocan-Harčenko u nedavnom intervjuu iznio mišljenje kako je vrijeme za zatvaranje Ureda visokog predstavnika u Sarajevu. Ni Amerikanci nisu još dali jasnu podršku za Christiana Schmidta, a od nedavno se šuška i o britanskom kandidatu za Visokog predstavnika. Značaj ruske uloge je i u tomu da „u šahu“ drži europsku vojnu misiju EUFOR/Althea u BiH, a čiji je zadatak podrška Dejtonskom sporazumu i obuka Oružanih snaga BiH. Od početka te misije 2004. godine, Vijeće sigurnosti UN-a uz rusku podršku svake godine produžava ovaj mandat i to je zadnji put učinjeno u studenom prošle godine. Dakle, Rusija bi mogla spriječiti sljedeće produženje mandata ove vojne misije.

I na kraju, opetovano se govori kako je Dejtonski sporazum prekinuo rat u Bosni i Hercegovini, pa se pitamo je li siguran mir koji trenutno vlada ili je pak riječ o primirju. Jer, na Balkanu oružje šuti ali se i gomila. Može se primijetiti ubrzano naoružavanje Srbije koja je sa 89. mjesta Global Firepower rang-liste u 2018. godini uspjela stići na 61. mjesto ove liste preskočivši Hrvatsku koja je na 63. mjestu. Kako je procijenio stockholmski institut SPIRI izdvajanja za obranu su u Srbiji od 2019. godine prešla iznos jedne milijarde dolara. Od ranije je poznato da je Srbiji donirana ruska protuzračna baterija Pancir S1, deset zrakoplova MIG-29 još 2017. godine, Srbija je nabavila francuske rakete Mistral, kineske dronove CH-92A, izraelske bespilotne letjelice Hermes 900 ili Heron, helikoptere Airbus, a srbijanski predsjednik Vučić je najavio dodatno naoružanje kupovinom turskih dronova Bayraktar koji su svoju enormnu razornost potvrdili na Sirijskom ratištu.

Stara mudrost iz antičkog doba podučava da se treba čuvati Danajaca i kad darove nose a jednako tako i jedna kineska poslovice koja se odnosi na strategije za primjenu u politici, diplomaciji i ratovanju a koja glasi „Ho Lian, Hei Xin“, ili prevedeno „Punašno lice, crno srce“. „Punašno lice“ objašnjava nečiju sposobnost skrivanja stvarnih planova zavjesom dobrohotnosti, a „crno srce“ upućuje na njegove stvarne namjere. Naša se civilizacija danas brine o učinkovitosti cjepiva u zaštiti od Covid-19, a još više o njegovim dugoročnim posljedicama po zdravlje ljudi. Odgovorni politički lideri i misleći ljudi u Bosni i Hercegovini moraju osmisliti reformske programe ozdravljenja bosansko-hercegovačkog društva kloneći se pelcovanja nedobronamjernim dozama političkih utjecaja kako ne bi došlo do cijepanja države i društva. Sada je prvi politički zadatak osigurati vlastitim građanima cjepivo da se sačuvaju ljudski životi.